

DISPUTATIO XVI.

De Hierarchiis, ordinibus, & ministeriis Angelorum, 291

- Art. I. **Q**uo sunt hierarchie & ordines Angelorum? ibid.
§. I. Prima pars quasit resolutur, ibid.
§. II. Ata difficultas expeditur, 292
§. III. Solvuntur obiectiones, 293
- Art. II. Utrum Angeli superiores interdum ierantur in ministerium? ibid.
§. I. Quoniam promissi referuntur sententia, 294
§. II. Sententia D. Thomae profertur, ibid.
§. III. Solvuntur obiectiones, 295
- Art. III. An mundi gubernatio, & praeferim bonum in studia, Beatis Angelis a Deo commissa sit, 296
§. I. Prima pars quasit resolutur, ibid.
§. II. Corollaria nostra digna, ibid.
§. III. Statuta secunda conclusio, 297
§. IV. Tertia conclusio stabilitur, ibid.
§. V. Plura corollaria nostra digna, 298

TRACTATUS VIII.

De Homine, variisque statibus naturae humanæ, 300

DISPUTATIO I.

De creatione Hominis, & statu innocentia, 301

- Art. I. **D**e productione Adami, ibid.
Art. II. **D**e formatione Eva ex Adamo, 303
Art. III. Quibus donis & privilegiis Adam in statu innocentia datus fuerit? 304
Art. IV. Alia dona & privilegia status innocentia reconsentur, & explicantur, 306
Art. V. An justitia originalis, quo Adamo in statu innocentia, pro ipso & ejus posteris suis collata, est habitus realiter distinctus a gratia sanctificante? 310

DISPUTATIO II.

De Paradiso terrestri, 311

- Art. I. **A**n Paradisis sit aliquis locus corporeus, in aliquo determinata mundi parte conditus, & in quo? 312
§. I. Resolutur sententia, & verior seu probabilior eligitur, ibid.
Art. II. Principis obiectiones solvuntur, 313
Art. III. Quem sicutus seu dissimilans habent Paradisis terrefris? 314
Art. IV. Quans magnitudinis fuerit Paradisis terrefris? ibid.
Art. V. Paradisi terrefris amanitatem, & pulchritudinem declaratur, 315
Art. VI. De Arbo vita, 316
Art. VII. De arbo scientis boni & mali, ibid.
Art. VIII. De fonte Paradisi, & quasque ejus fluminibus, 317
Art. IX. Num exter adhuc Paradisis terrefris? ibid.
§. I. Pars affirmativa ex probabilior eligitur, 318
§. II. Pars & Theologorum testimonia, ibid.

Finis Indicis Titulorum Tomi Secundi.

- §. III. Ratio fundamentalis nostra sententia, 319
§. IV. Principes obiectiones solvuntur, ibid.

DISPUTATIO III.

De statu nature integre, 320

- Articul. **Q**uid sit natura integra factus, & quomodo differt a statu innocentia? ibid.

DISPUTATIO IV.

De statu naturæ lapsa, 321

- Art. I. **Q**uodnam fuerit primum Adæ peccatum, a quo visita & corrupta fuit hominis natura? ibid.
Art. II. Quæ privationes & defectus, aut vulnera Adæ peccatum in naturam humanam inducerunt? 323
Art. III. An homo in statu naturæ lapsa, per peccatum originale factus sit debitor ad bonum, & prior ad malum, quam factus in statu pure naturæ, 324
§. I. Quoniam promissi referuntur sententia, ibid.
§. II. Conclusio negativa statuatur, 325
§. III. Solvuntur obiectiones, 326

DISPUTATIO V.

De statu naturæ reparata, 328

- Art. I. **A**n primi parentes peccati sui veniam & aeternam salutem confecuti fuerint? ibid.
Art. II. An homines in statu naturæ reparata per Christum, intensorem gratiam, & plura ac majora merita habentes, quam habentes in statu innocentia, si perserveraverint? 329
Art. III. In quo differat gratia statu naturæ lapsa, & per Christum reparata, a gratia statu innocentia? ibid.
§. I. Praemittuntur quo fere apud omnes sunt certa, ibid.
§. II. Prima difficultas expeditur, error quo Lutheri & Calvinii preservitur, 330
§. III. Alia difficultas resolutur, & sententia Januenii breviter confutatur, ibid.

DISPUTATIO VI.

De statu naturæ puræ, ibid.

- Art. I. **A**n statu naturæ possibilis sit? 331
§. I. Quoniam promissi referuntur sententia, ibid.
§. II. Statutum prima conclusio, ibid.
§. III. Secunda conclusio stabilitur, 332
Art. II. Convelluntur fundamenta adverse sententia, 333
§. I. Solvitur prima & principium argumentum Januenii, contra possibiliter statu naturæ puræ, ibid.
§. II. Alia Januenii argumenta solvuntur, 335
§. III. Diluvius argumenta sumpta ex parte concipiuntur, quam hemini in statu naturæ puræ convenire dicimus, 338
§. IV. Solvuntur argumenta contra statum puræ naturæ ex misericordia corporis desumpta, 338

TRA-

TRACTATUS QUINTUS.

DE PRÆDESTINATIONE ET REPROBATIONE,

Ad quest. 23. prima partis.

PRÆFATIO.

ASTISSIMUM & multorum naufragii celebre pelagus ingredimur, cum arcuum prædestinationis mysterium explicandum suscipimus, cuius magnitudo plurimorum ingenia absorbit, & difficilis cali columnas (quas Angelos, vel Sacros Ecclesiæ Doctores, D. Gregorius interpretatur Lib. 17. Moral. cap. 17.) sacro horro concutit. Quia quantilibet qualibet scientia excusat, penetrare non sufficit, quo nos Conditor moderanter judiciorum regit. Nonne columna cali contremuit, quando Apofolus exclamavit, O altitudo sapientia & scientia Dei, quam inexpligabiles sunt via ejus, & incomprehensibilia iudicium ejus! Nonne columna cali contremiscunt, quando ipsi etiam Seraphim capit & pedes alii suis velant, quos etiam (ut inquit D. Bernardus Serm. de verbis Isaiae) latet quid ante mundum fuit, quid erit post consummationem.

Nunquid (ais Job) nostri ordinem cali, & ponet rationem ejus in terra? Quis verbo expeditus Gregorius Lib. 29. Moral. cap. 33. Ordinem cali nosce, inquit, eft supernarum dispositionum occultas prædestinationes videre: rationem vero ejus in terra ponere, eft ante humana corda talium secretorum cauulas aperire. Quod utique facere in hac vita positus nullus potest. Ut enim a parvis ad majora veniamus, quis intelligat, cur vivit aliis infidulis morti proximorum, & moritur aliis qui profutus est vita multorum? Alius culmen potestatis affequitur, qui non nisi latere studeat, aliis tantummodo lefis defendere concupiscit, & tamen ipse oppresus jacet. Alius male inchoans, usque ad vite terminum ad pejora prostratur; aliis bene incipiens, per longitudinem temporum proficit ad augmenta mortalium. At contra aliis male vivens, dum refutatur, aliis bene quidem videtur vivere, sed in hac vita eo usque durat, quo ad perversa prorumpat. Alius Catholice matris ventre editus, juxta vita terminum, erroris voragine devoratur; aliis autem vitam suam in Catholicâ pietate consummat, qui ortus in perfida, cum lacte matris hauerat virus erroris. Alius celitidinem bene vivendi appetere & vult & valet; aliis nec vult nec valet: aliis valet & non vult. Quis ergo ista judiciorum secreta celestium discutiat? Quis intelligat discretam aquitatis oscula lancem? Dicatur ergo: Nunquid nostri ordinem cali, & ponet rationem ejus in terra? Quis enarrabit calorum rationem, & concentum qui dormire faciet?

Obtutissimum hoc prædestinationis mysterium, egregia Canticorum metaphora commendatur, ubi sponsi comi, qui supremi Iudicii super filios hominum confila non obfere exprimit, scutata Palmarum dicuntur Cant. 5. quod vim omnem in genitorum superem, & nigra quasi corvus, quod neðum hominum, quos hic nesciis dixerim, sed & celsissimum mensum lumen, sua obscuritate tenebris involvunt.

Cum igitur nos per faciem caliginis tenebras, humana mentes nec possint nec debeat divina contemplari mysteria, ut inquis Dionysius, magnum profecto huic mysterio injuriam irrogas, qui suo postu iudicio, quoniam Scripturæ & Patrum testimonijs metuendis patitur; & qui vulgi mentibus, novo hec, & nimirum sensibus lenocinante explicandi genere, ita blandiuntur, ut difficultatibus complacantur, ad humillimum captum, mysterium hoc esse demissum, & sursum eriam ac sonoribus, se palam facturas promittant. Sane, ut sapienter alim contra Abailardum Bernandus scriberet Epist. 189. Nihil magis contra rationem, quam rationem rationem conari transeendeat. Nihil magis contra fidem, quam credere nolle quidquid non pollicis rationes attingeat. Religiosis magistris nihil indigne magis: aut periculosis, quam ea nostris sensibus, Scripturæ & Patrum testimonijs neglegitis, aut per arbitrio detorti metri. Affurgit supra sensus, supra rationem, celestium oraculorum veritas, & quæ posuit tenebras talibum suum, divina revelationis tenebras amat; & ea quæ caliginis sacra formæ ac servatu, humanae rationis luminibus evanescit. Audient qui adeo suos sensus deperirent, & usque rationem, non qua Traditionem & Scripturam confundendas juber, sed quæ soñ in iudicem erigit, & ad suum subfallum cetera vocat, quid Augustinus scripsit Serm. 20. de verbis Apofoli, cap. 7. Queris tu rationes, ego expavefacit altitudinem. O altitudine divitiarum sapientia & scientia Dei! Tu ratocinare, ego mirer. Tu dubita, ego credam. Altitudinem video, ad profundum non pervenio, o altitudo! Requievit, Apofolus, quia inventi admirationem, nemo querat a me occultam rationem. Ille dicit inscrutabilis sum via ejus, & tu investigare venisti? Si scrutari inscrutabilia venisti, crede quia peritti. Tale est velle scrutari inscrutabilia, & investigabilia investigare, quale est velle invisibilis vide, & inessibilis fari.

Hic ergo prudenti Augustini consilio obtemperamus, & in hujus contemplatione mysteriis, non rationem & mundanam sapientiam, sed Scripturam & sanctos Patres consulamus. Non afteramus, inquit Lib. 2. contra Donatistis cap. 6. stateras doloras, ubi appendamus quod volumus, & quomodo volumus, per arbitrio nostro, dicentes hoc grave, hoc leve est: sed afteramus divinam stateras de Scripturis sanctis, tamquam de thesauris Dominicis, & in illa quid sit gravius appendamus; immo non appendamus, sed a Domino appenda recognoscamus.

Ita te monitum volui, Amice Lector, antequam profundissimum hoc prædestinationis pelagus, D. Augustino & S. Thoma dicimus, ingredere. Quo vero explicatio hoc tractatio evadat, quinque disputationibus, quæ solent in controversiam veritatis complectari. Prima erit de existentia & essentia divinae prædestinationis. Secunda de ejus causa. Tertia de ejus effectibus. Quarta de illius certitudine. Quinta de reprobatione, quæ prædestinationi opponitur, cum eadem sit scientia oppositorum.

Disputatio Prima,

DISPUTATIO PRIMA.

De Existencia & Essentia Prædestinationis,

NOMEN Prædestinationis tripliciter usurpari solet. Primo in ampla quadam & larga significacione, pro decreto scilicet, prædestinatione, seu præordinatione æterna cuiusunque rei a Deo efficiendo in tempore. Sic eam accepere Dionysius de divinis nominibus cap. 5. Damascenus oratione 1. de imaginibus. Auctor Hypognostico libro 6. Iudiciorum libro 1. sententiarum cap. 18. Hieronymus super capitulum 1. ad Ephes. ubi ait, *Prædestinatus est prædestinare*. Et D. Augustinus tractat 68. in Joannem dicens: *Dens fecit futurum, et a prædestinatione*. Et de prædestinatione Sancti c. 10. *prædestinatione sua Deus ea præsevit que fuerat ipso futurus*. Quam acceptiōnem, non strictam, sed generalem esse docent Hugo Victorinus lib. 1. de Sacram. parte 1. cap. 21. & D. Thomas hic art. 1. ad 2.

Secundo usurpari solet prædestinatione, pro delineatione seu deputatione reprobatorum ad æternum supplicium. Sic Augustinus lib. 15. de civitate cap. 1. Fulgentius libro ad Monimum cap. 13. 28. & 29. Prosper ad 10. & 11. obiectio[n]em Vicentianam, & Concilium Valentini cap. 3. ubi ait: *Eidem fatetur prædestinatione electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem*. Ceterum hanc etiam acceptiōnem a proprietate significacionis defere, ex eo convincit, quod punitio, seu æterna damnatio non est finis rationabilis creature, quam prædictio respicer debet.

3. Tertio prædestinatione cum omni proprietate sumitur, pro transfiguratione creature intellectuali ad æternam beatitudinem: qualiter prædestinationis nomen, quoquecumque absolute proferatur, accipendum esse docent communiter Theologi, & illa sic accepte disputant cum Magistro in 1. dist. 40. & 41. cum D. Thoma hic quest. 23. De hac etiam eleganter differunt plures ex SS. Patribus, præserit Augustinus in libris de prædestinatione Sanctorum, de dono perseverantie, & de natura & gratia; Prosper contra Collatorem, & ad objections Gallicorum; Fulgentius lib. 1. ad Monimum, & Anselmus lib. de concordia prædestinationis cum libero arbitrio.

ARTICULUS PRIMUS.

An homines prædestinari a Deo?

HAC difficultas in triplici sensu agitari potest. Primum est, an de facto sit ponendum in Deo hominum prædestinatione? Secundus, an illa fuitur Deo conveniens? Tertius an supposito quod aliqui homines salvantur, necessarium fuerit illos a Deo prædestinari, & in vitam æternam, abfoluto & efficaci decreto præordinari; & in omnibus est resolvenda.

§. I.

Existencia & convenientia prædestinationis breviter suadesur.

Dico primo: Dari in Deo prædestinationem. Hac conclusio certa & indubitate fide tenenda est, de ejus enim veritate a neunne dubitatum est præterquam ab aliquibus Gentilibus qui divinam prædestinationem negavissent, & in quorum persona dicitur Job 22. *Nubes tamen illud ejus nec nobis confidit, & circa cardines est per annulos*. Vel etiam ab Athelis, qui negantes immortalitatem animae, negaverunt consequenter prædestinationem ad gloriam: de quibus dicitur Sapient. 2. *Et neferimus Sacramenta Dei, nec spernemus mercede justitiae, nequidam cariorum honorem animalium sanctarum*. Vel denique ab aliquibus hereticis, qui infallibiliter & certitudinem divinæ prædestinationis, cum libertate & contingencia nostrorum actuum conciliare non valentes aut non voluntes, negaverunt homines a Deo prædestinari.

5. Probatur ergo primo conclusio ex variis Scripturis testimoniis; dicitur enim ad Romanos 8. *Quis prædestinatus, his & vocatis*. Ad Ephes. 1. *Prædestinatus nos in adoptionem filiorum Dei, per Jesum Christum*. Actuum 13. *Credidimus quoniam erant præordinati ad vitam æternam*. Et alibi paulum, sub electionis nomine haec veritas traditur, ratioque Divi Thomae hic art. 1. ad hanc formam redacta, illam siadet. Ratio transfigurationis creature rationalis infinitem vita æterna prædestinatione appellatur. At hec ratio existit in Deo ab æterno, cum quidquid in tempore exigitur, ab æterno in sua mente dispositum habeat: Ergo prædestinatione in Deo.

Vel aliter (ut a veritate sententiarum circa prædestinationis essentiam pro nunc abstractamus) potest ratio Divi Thomae proponi. Quidquid Deus in tempore exigitur, ab æterno in sua mente dispositum habeat: Ergo prædestinatione in Deo.

Vel aliter (ut a veritate sententiarum circa prædestinationis essentiam pro nunc abstractamus) potest ratio Divi Thomae proponi. Quidquid Deus in tempore ex-

De Existencia & Essentia Prædestinar.

§. II.

Solvitur velutum & commune argumentum quod contra prædestinationem fieri solet.

Non inutile forsan erit dilucere hic, & manifeste ostendere stultum prorsus esse & illuforium imperitorum, vel præverum quicundam hominum, in negotio fatidus satis vulgarem ratiocinationem qui sic de se arguentantur. Si o Deo prædestinatus sum, salvabor: si sum reprobus, dannabor: quicunque ergo modo fore bene, fore male visero, salvabor si sum prædestinatus, & dannabor si reprobus sum.

II. Hoc argumentum delictis olim quidam Monachus, tempore D. Augusti a religione defecit, & sicut canis reversus ad vomitum, ut refert Iosephus. Doctor lib. de dono perseverantie c. 15. Eadem ratiocinatione & discursu mouentur heretici hujus temporis, ut necessitatem bonorum operum, & nôstrorum auctum libertatem excludant. Quare illi dirigi possunt lepidi hac Tertulliani verba Libro 2. contra Marc. c. 5. *O canes quos foras Apostolus expellit, larvantes in Deum veritatis hoc sanctorum portentorum ova quia obviabili.*

III. Huic iugiter argumento cornuto, quod ex patre diabolico est, & quod militarium herefum origo, fontes, ac seminarium fuit, dicendum est cum August. citato illud a confitaude Dei gratia & prædestinatione non debere dertere Catholicos: *Sicut (inquit) non determineris a confitaude Dei præscientis, si quis de illo populo sic loquatur, & dicas: fore nunc recte vivis, fore non recte tales vos eritis postea, quales vos Deus futuros esse præsedit: vel bene, vel malo, si malo*.

4. Cur etiam in aliis negotiis, non par modo ratiocinatur impi? Cur non dicunt: novit Deus hunc agrum v.g. hoc anno feracem fore, aut sterilem. Si feracem novit, five a me cultus fuerit, five non, uberes mihi fructus feret. Si sterilem, ergo talis erit: etiam si ipsum affidus coluerim. Vel prævidit Deus fore me doctum, vel non fore? Si primum, omnino doctus ero, five fradeam, five non: Si secundum, etiam si nulli parcam labori, & totis impensis dies nocteque in studiis, nihil proficiam. Similiter prævidit Deus te hodie conaturum, vel non? Si primum, licet de coena nihil cogites, nihil ad eam pares, nec te moveas, coenabis tamen opipare. Si secundum, quantumvis pro cena sollicitus sis, incognitus eris. An non ridendi & expolidendi sunt bi & timiles discursus? Similiter etiam absurdum est haec argumentum, que Monachum illum in apostafiam & desperationem induxit, & falsa illa consequentia. Si sum prædestinatus, quidquid fecero, salvabor. Si enim es a Deo electus ad gloriam, utique non per quicunque, sed solum per bona opera comparandum, hec enim Deus non statu nisi per mediū idoneam finem concedere: ut sanitatem per medicinam, vitaoriam per frementem pugnam, scientiam per diligentiam in studiis: sic salutem aeternam, non nisi per bona opera. Et sicut Deus ab æterno prævidit & constituit ferilem fore agrum tuum, per diligenter a te eis culturam, vel iterum, si illam incultum relinquas, te doctum fore, per affiduum in literis operam, indotum, per studiorum negligientiam: te conaturum illis que paraveris, & non cognaturum: per defidiam & osoficiatum ita prævidit & prædelebitur te salvandum, per mandatorum observantium, non salvandum, propter eorum transgressionem ut eleganter exponit Angelicus Doctor hic art. 8. his verbis. Sicut sic prævidetur naturales effectus, ut etiam causas naturales ad illas naturales effectus ordinensus, sic quibus illi effectus non provenient: ita sic prædestinatus a Deo factus aliusquis, ut etiam sub ordine prædestinationis cedar quicquid hominem promovet in felicitate vel oratione propriis, vel aliorum, vel alia bona, vel quicquid huiusmodi quibus aliquis salutem non configuratur. Unde prædestinatus conandum est ab eis sperandum; & ordinandum, quia per huiusmodi prædestinationis effectus constituta litter implatur: propter quod dicitur 2. Petri 1. *Sicut ergo ut per bona opera certam vestram vocacionem & electionem facias*.

Hanc doctrinam ex purissimis ac limpidisissimis SS. Petrum fontibus hauistis. D. Thomas: Profser enim 2. de votis. Genitum cap. 36. sic discurreit: *Quavis quod Deus sicut nolla posse ratione non fieri, studio ramen non tolluntur orandi, nec per electionem proprieatum, liberis arbitris debet relaxatio, cum implenda voluntatis Dei ita sic prædestinationis effectus*, ut per laborem operum, per instantiam supplicationis & reprobum, & tota illorum discratio proveniret ex libero hominis arbitrio. Sed hoc est contra Apollolum 1. ad Cor. 4. dicens, *Quis enim te discernit? &c.* Et contra August. 11. de civit. c. 19. ubi docet distinctionem bonorum & malorum Angelorum suffit a Deo, & ait, *inter sanctos Angelos & immundos scilicet disceremus, ubi distinctiones: & diversi Deus inter lucem & tenebras; fulsi quippe ille ista discernere poterit*. Quod a fortiori de hominibus sentiendum est, nam ut lepide ait Bernardus serm. 2. de verbis Iosephi: *Quid prius postulando merentur accipere, quod eis impensis Deus diperit donare?*

Theol. Genet. Tom. II.

§. III.

Statuitur prædestinationem esse necessariam ad salutem.

5. Ico tertio: Prædestinatione ita esse necessariam ad 14 salutem, ut sine illa impossibile sit aliquem de facto salvari: nec nisi esse generalem providentiam ordinis supernaturalis, seu voluntatem antecedentem, qua Deus vult omnium salutem.

Est contra Catharorum lib. 2. de prædest. c. ult. affirmant plures salvari qui non prædestinatur a Deo. Distinxit enim duo genera salvandorum: alterum per prædestinationem, sub quo numerat Beatisimam Virginem, Apo[stolos], & alios eximis sanctitatis: alterum eorum qui siue illi sibi sunt, sub quo ceteros comprehendit.

Et iterum contra nominius Recentiores, que cum existente prædestinatione esse factam dependerent a scientia media explorante futurum confessum voluntatis creatae, docent non adeo esse necessariam ad salutem, quin potuerint homines salvati fieri sine illa, per solam providentiam generalem, qua Deus velis conferre illis media sufficientia ad salutem, quibus possum uti si velint, nullam absolute prædestinatio, sed solum sub condicione. Addunt aliqui, quod si Deus voluntate absoluta & per se efficaci vellet salvare homines, eorum libertas destrueretur: quia ex illa induceretur necitas antecedens, libertati contraria.

Nullum tamen de facto possit salvari, nisi fuerit prædestinatus, docent omnes fere Theologi, & adeo confitante, ut Soto ad Roman. 8. R. Banner his art. 7. concl. 3. Gonzalez disp. 70. feb. 1. dicant ut sine prejudio fidei negari non posse. Dicitur enim Matth. 25. *Venite benedicti Patris mei, p[ro]p[ter]e paratum vestrum regnum: preparatio autem regni celstis fit per prædestinationem*, ut docet Augustinus Tractatu 68. in Joannem: ubi explicans illa verba Christi: *In domo Patris mei mansiones multae sunt*, dicit: *Deus fecit illas prædestinando, facturas eis operando*. Unde Fulgentius de dicto Petrum cap. 35. alt. *Firmissime tenet, & inlucens dubitet, omnes que causa misericordia gratus bonitate Deus fecit, ante constitutionem mundi in adoptionem filiorum Dei prædestinatos a Deo, nec perire posse aliquem eorum quos Deus prædestinatio ad regnum calorem, nec quicquam eorum quos non prædestinavit ad vitam*. *Ulla posse ratione salvati*. Sentit ergo prædestinationem esse adeo necessariam ut nullus sine illa possit salvari.

Favet etiam D. Thomas hic art. 7. ubi docet numerum 16 salvandorum esse Deo certum, non solum ratione cognitionis, qua se fit sicut salvandi, sed ratione electionis & definitionis, ubi per definitionem & electionem, intelligit prædestinationem. Et in t. ad Annib. dist. 46. q. unica art. 2. ad 2. art. 1. ait quod voluntas antecedens non habet effectum; nisi voluntas consequens adjungatur: Ergo sentit homines non posse salvari per solam voluntatem antecedentem, & generalem providentiam supernaturalem, qua Deus decerneret dare auxilia sufficientia, absque prædefinitione & voluntate absoluta ullis illorum, nec consequenter absque prædefinitione.

Potest etiam siadetur conclusio ratione. Præcedent exp. 17. Prædestinatione estratio transiendi aliquem in vitam aeternam: Sed nullus salvari potest, nisi transiatur a Deo in vitam aeternam, cum illa exceedat vires creature intelligentiae, sicut sagittis non potest attingere scopum, nisi transiatur a sagittante: Ergo nullus salvatur, nec salvari potest, nisi fuerit a Deo prædestinatus.

Confirmatur: Sic se habet prædestinatione Dei ad consequentem salutem, sicut prævidetur in aliis rebus definitione, ut elegerit exponit Angelicus Doctor hic art. 8. his verbis. Sicut sic prævidetur naturales effectus, ut etiam causas naturales ad illas naturales effectus ordinensus, sic quibus illi effectus non provenient: ita sic prædestinatus a Deo factus aliusquis, ut etiam sub ordine prædestinationis cedar quicquid hominem promovet in felicitate vel oratione propriis, vel aliorum, vel alia bona, vel quicquid huiusmodi quibus aliquis salutem non configuratur. Unde prædestinatus conandum est ab eis sperandum; & ordinandum, quia per huiusmodi prædestinationis effectus constituta litter implatur: propter quod dicitur 2. Petri 1. *Sicut ergo ut per bona opera certam vestram vocacionem & electionem facias*.

Hanc doctrinam ex purissimis ac limpidisissimis SS. Petrum fontibus hauistis. D. Thomas: Profser enim 2. de votis. Genitum cap. 36. sic discurreit: *Quavis quod Deus sicut nolla posse ratione non fieri, studio ramen non tolluntur orandi, nec per electionem proprieatum, liberis arbitris debet relaxatio, cum implenda voluntatis Dei ita sic prædestinationis effectus*, ut per laborem operum, per instantiam supplicationis & reprobum, & tota illorum discratio proveniret ex libero hominis arbitrio. Sed hoc est contra Apollolum 1. ad Cor. 4. dicens, *Quis enim te discernit? &c.* Et contra August. 11. de civit. c. 19. ubi docet distinctionem bonorum & malorum Angelorum suffit a Deo, & ait, *inter sanctos Angelos & immundos scilicet disceremus, ubi distinctiones: & diversi Deus inter lucem & tenebras; fulsi quippe ille ista discernere poterit*. Quod a fortiori de hominibus sentiendum est, nam ut lepide ait Bernardus serm. 2. de verbis Iosephi: *Quid prius postulando merentur accipere, quod eis impensis Deus diperit donare?*

A 2. & gese.

& generalis providentia, aequalis est respectu omnium, & auxilia que ex illa proveniunt, relinquunt voluntatem indeterminatam: ergo quantum est ex parte talis voluntatis & providentiae, nulla est differentia seu discretio inter predestinationem & reprobationem, sed tota provenit ex ipso libero arbitrio. Unde D. Propterea in carmine de ingratis c. 6. in fine, referens sententiam Semipelagianorum, qui negantes propositum Dei ab solutum & efficax, dicebant Deum velle unnes homines salvos fieri, si tamen vocanti Deo confitentes volgerint, sic habet:

*Cum sine delectu, seu lex, seu gratia Christi,
Omnem hominem salvare vult; domique vocantis
Sic sit propositum, ut nullus non posse ad illud
Libertate sua, propriece vigore venire;*

Sicut fatus dicens salvari ex fine volenter;

20. Pratera, si quis salutem consequeretur sive predestinatione, & decreto efficaci & absolvato, illum transiunteme in vitam eternam, affectio talis finis efficit a se, & praeter intentionem Dei; quod repugnat infinite ejus sapientiae & providentiae: & Deus ageret tunc non secundum confirmationem voluntatis sua, ne apostolus, sed secundum determinationem & propositum voluntatis creare; nec eligeret homines, sed potius ab illis eligere: contra illud Christi Joann. 15. *Non vos me elegitis, sed ego elegi vos.*

21. Denique haec sententia Catharini, speciem Dei dilectionis erga electos penitus evacuat, non distinguens predestinationem a providentia generali ordinis supernaturalis, divinorum decretorum & auxiliorum efficaciam energetat, altitudinem hujus mysterii deprimit, pluraque alia congerit & accumulat absurdia & inconvenientia, quaepatentibus ex infra dicendis. Unde Fulgent. lib. 1. ad Mopum. c. 11. *Omnis & vocacionis nostra initia, & justificationis praevia, semper in predestinatione Deus habuit, quia in vocatione, & in justificatione, & glorificatione Sanctorum gratias futura preseverat. Et rursum c. 1. leg. In illa quippe impunibilitate confitit, secundum bonum placitum eis, quod propositum in eo dispensatione plenitudinis temporum, infrauenire omnia in Christo, que in celo & que in terris, in ipso ex sternitur dispositionis sua, in predestinatione jam fecit quacunque effectu operis sui, tempore congre- facienda dispositus,*

§. IV.

Solvuntur Objectiones.

22. Obiectio prima: Si predestinationis effector absolute ad salutem necessaria, sequeretur quod reprobatus non posset salvari, nec consequenter ipsi imputari damnatio: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: cum enim divinum decreatum sit aeternum & immutabile, reprobatus non potest predestinari: Ergo si predestinationis sit ad salutem absolute necessaria, sequitur reprobatus non posset salvari.

23. Respondeo, distinguendo Majorem. Reprobatus non posset salvari: Potentia consequenter, & in sensu composito, concedo Majorem: Potentia antecedenter, & in sensu stricto, nego Majorem: ad cuius probationem eodem modis distinguendum est Antecedens, & neganda Consequentia. Solutio est D. Thom. hic art. 3. ad 3. & art. 5. ubi sic habet: *Non oportet dicere quod Deus posset non predestinatione quem predestinatione, in sensu composto accipiendo, licet ab aliis considerando Deus posset predestinatione vel non predestinatione. Eadem modo refertur q. 6. de verit. art. 4. de 8. his verbis: Dicatur communiter quod hoc propositio: Deus posset non predestinationem predestinatione, in sensu composto est falsa, in diversis vero, & ita omnes locutiones illa quo sensum comprehenduntur implicant: sunt falsae simpliciter. Legendum est etiam q. 23. art. 5. ad 3. ubi inquit: *Quoniam non esse effectus divina voluntatis non posset sensu stare cum divina voluntate, tamen potest deficiendi effectum, sensu pati cum divina voluntate. Non enim illa sensu incompossibilitas: Deus voluntatum suum salvari, & ita posset damnari; sed ista sensu incompossibilitas, Deus vult, ipsum salvari, & ita damnari.* Item proportionaler dicendum est de reprobatis.*

24. Alii tandem solutionem sub aliis terminis tradunt: dicunt enim, quod hoc propositum, reprobatus posset salvari sua predestinatione, est vera, si illa particula sine reduplicare superpotentiam: falsa vero, si determinetur verbum *salvare*: nam licet reprobatio non tollat potentiam ad salutem, impedit tamen actualem ejus consecutionem. Quia etiam felicitus sumitur ex D. Thoma q. 1. de potentia art. 5. ad 1. ubi ait: *Hoc locutione, Deus non potest facere nisi quod prese- se possit, est duplex: quia exceptio potest referri ad potentiam que importatur per te posse; vel ad actuam qui importatur per te facere. Si primo modo, tunc locutione est falsa; pluram potest facere quam praesciat se possit, si autem secundo modo, sic est vera, & sensus est, quod non potest esse quod aliquid pati a Deo, & non sit a Deo praescitum.*

25. Obiectio secunda: Homo potest salvari per auxilia sufficientia ordinis supernaturalis, cum per illa sufficienter ordinetur & promovetur ad vitam eternam: Sed auxilia

sufficientia proveniunt ex voluntate Dei antecedente, & auxilia que ex illa proveniunt, relinquunt voluntatem indeterminatam: ergo quantum est ex parte talis voluntatis & providentiae, nulla est differentia seu discretio inter predestinationem & reprobationem, sed tota provenit ex ipso libero arbitrio.

Resp. dist. Majorem. Potest salvari per auxilia sufficientia, potentia antecedenter, & ab actu divisa, conc. Majorum. Potentia consequenter, & conjuncta cum effectu, nego Majorum. Soluto patet ex dictis in precedentibus.

ARTICULUS II.

Quos actus intellectus & voluntatis exigunt predestinatione, nique ad suam executionem?

§. I.

Quibusdam premissis difficultas resolvitur.

Certum est ad predestinationem ex parte voluntatis 26 divine necessarium esse decreta ab solutum & efficax, quo Deus intendat, statuat, ac decernat dare gloriam quibusdam Angelis & hominibus, & quo illos eligat ad gratiam, & ad meritum que sunt media eis affectione necessaria, ut confat ex dictis articulo precedentibus. Certum est etiam, ex parte intellectus divini requiri scientiam simplicis intelligentiae, quia Deum dirigat in formulandis suis decreta, & que finis possibiliterem, & mediorum ad illum conductentem efficaciam & causabilitatem demonstrat. Ollendimus etiam in Tractatu de scientia Dei disp. 6. art. 5. §. 7. scientiam medianam, futuram voluntatis nostra consensum indagantem ac explorantem, ad predestinationis negotium non esse necessarium, & de hoc iterum redibit sermo infra, quando agemus de certitudine predestinationis. Unde ad duos tantum actus praefatis difficultas devolvitur: Primus effectus voluntatis qui executionem immediate precedit & appetitur usus. Secundus effectus intellectus qui electionem subsequitur, & vocatur imperium. Queritur ergo primo, ad quod negotium predestinationis, quo Deus intendit dare gloriam predestinationis, & gratiam ac meritum quibusdam consequentur, sit necessarium in voluntate Dei aliis actus, qui usus actus, seu decreta executionis, appellari solet, ut talia media executioni mandentur: Secundo dubitatur, an praeceps judicium regulans electionem, & illam antecedens, necessarium sit in divino intellectu impetrans regulans usum & executionem?

In quo tres responso sententias. Prima utrumque actum 27 in Deo negat: Secunda primum admittit, & alterum rejectit. Tertia utrumque ad negotium predestinationis necessarium esse existimat. Prima tueri Vaquez hic disp. 83. cap. 3. & 1. 2. disp. 47. c. 2. Secundum defendit Sur. lib. 1. de effectu predest. cap. 14. Tertia vero communis est in Schola Thomistis, eamque tenent ex Patribus Societatis Bellarum. lib. 2. de gratia & libero arbitrio cap. 9. Granado Tract. 5. disp. 6. sect. 1. Herice, Ruiz, & ali, cum quibus

Dico primo: Prater electionem mediorum ad ordinem intentionis spectantem, requirunt in voluntate Dei decreta executiva de iustis mediis, ab electione aliqua ratione diliguntur. Hanc conclusionem primo statuo, quia ex illis actus necessitate, pendent necessitas impietatis distincti a iudicio regularitate electionem.

Probatur ergo primo conclusio ratione fundamentali. Omnis actus in voluntate nostra repertus, concedi debet voluntati divinae, si in suo formalis conceptu imperfectionem non involvit. Sed datur in voluntate nostra usus ab electione distinctus: Ergo illi actus debet divina voluntati concedi, & per negotio predestinationis adiungi. Major patet: nam de rebus divinis, & de actibus divini intellectus & voluntatis, debemus Philosphari juxta ea quae videmus in rebus creatiis, seclusis imperfectionibus. Minor autem quam negat Vaquez ubi supra, contendens in voluntate creatra non dari usum ab electione diliguntur, probatur primo ex D. Thoma 1. 2. q. 16. art. 1. ubi docet usum esse actum voluntatis moventis & applicantis potentias anime ad suos actus. Et art. 4. in corpore, at quod usus sequitur ab electione. Et in resp. ad 1. quod *medias inter electionem & executionem*. Et q. 17. art. 3. ad 1. sic habet: *Potest determinatio confitit, quae est iudicium rationis, voluntatis eligit, & post electionem, ratio imperia per quod agendum est quod eligitur, & sine dominum voluntates alienas incipit ut, excepit imperium rationis.*

Secundo probatur eadem Minor ex doctrina quam tradit idem S. Doctor locis citatis, praecepit q. 16. art. 4. in corpore, ubi docet voluntatem duplum habitudinem ad voluntatem dicere: unam secundum quod est in voluntate per quamdam proportionem, & alteram ad voluntum habendum realiter; & quia ad primam spectat electio & ad secundam usum, infert usum esse post electionem. Ex qua doctrina potest hac formari ratio contra Vaquez. Actus conjungens voluntatem cum volito solum affective distinctus est essentia-

De Existentia & Essentia Praedestinat.

essentialiter ab actu conjungente voluntatem cum volito ut realiter habito: At electio solum primo modo conjungit voluntatem cum volito, nam ex vi illius voluntum non habetur in re: usus autem realiter eam conjungit cum volito, cum ex vi illius potentia exequentes applicentur, & effectus statim sequatur: Ergo electio & usus essentialiter distinguuntur.

30. Confirmatur. Actus habens idem objectum materiale, sub diversis rationibus inspectum, essentialiter distinguuntur: Sed electio, & usus idem objectum materiale sub diversis rationibus inspiciunt: Ergo essentialiter distinguuntur. Major confat in intentione, fructione, & simplici complacientia, quia licet circa finem venturum, quia tam illum sub diversis inspiciunt rationibus, essentialiter distinguuntur. Item hoc conclusio, *Terra est rotunda*, prout attingitur per medium mathematicum, pertinet ad Astrologiam, & prout demonstratur per medium physicum, sive a materia singulari abstractum, sive ad Philosophiam, ut docet S. Thomas supra q. 1. proemiali art. 1. ad 2. Minor autem probatur. Licer electio & usus terminatur ad media, tenuit ramen in illa sub diversis rationibus; nam media ad finem duplicite considerari possunt, primo ut effectus in genere causa finalis in ordine intentionis, secundo ut causa illius in ordine executionis: enim auctor electio ad ordinem intentionis pertinet, usus vero ad ordinem executionis, hinc sit quod electio terminatur ad media prout sunt effectus finis, quocirca ad finem non terminatur nisi tantum ut quo, prout est ratio appetibilitatis mediorum; usus autem terminatur ad media, prout sunt cause finis in ordinis executionis: & ita terminatur ad finem non ut causa, sed ut effectus: Ergo electio & usus idem objectum materialis sub diversis rationibus inspiciunt.

31. Probatur secundo conclusio ex dictis disputationis frequenti. In sententia D. Augustini, & S. Thomas, datur electio ad gloriam, omnino liberalis; pravitionem meritorum procedens; & voluntas eisdem gloriae & merita praevista supponens; & consequenter non liberalis, sed ex justitia, ut offendentes disputatione sequentur. At nisi illa duplex actus voluntatis divina circa gloriam, quorum alter spectat ad ordinem intentionis, & alter ad ordinem executionis, distinguatur in Deo, hoc non potest subsistere, ut ex ibi dicendum confitabit: Ergo huius duplex decreta, intentionis & executionis, ab aeterno debet in divina voluntate constitui.

I Dico secundo: Prater: judicium regulans electionem, constituentia est in Deo imperium regulans usum & executionem.

32. Probatur primo conclusio ex illis verbis Psalmi 148. *Qui dixit & facta sunt, iste mandator & creatus fuit. Et ex illo Genes. 1. Est lux, & facta est lux, & videt lucem quod est bona &c. Quia verba Augustini libro imperfecte de Genes ad litteram c. 5. intelligit de actu divini imperii, & ait: *In eo quod dixit: imperium eius intelligentia: in eo quod factum est, parentis, in eo quod placuit, benignitas.**

Probatur secundo ex D. Thomas q. precedentis art. 1. ad 1. ubi ait: *Principale de ordinatis in finem, competit Deo, & secundum hoc consentit ei ratio prudentis & prouidens. Et in hac q. art. 4. in corp. *Providence (inquit) est ratio in intellectu existens, praeceptiva ordinantis aliqui-**

33. Probatur tertio conclusio: Prater decreta electivum pertinet ad ordinem intentionis, datur in voluntate Dei decreta executiva, ut praecedenti conclusione ostendimus: Ergo praeceps judicium antecedens electionem, & eam regulans, debet admitti in Deo aliis actus intellectus & voluntatis, debemus Philosphari juxta ea quae videmus in rebus creatiis, seclusis imperfectionibus. Minor autem quam negat Vaquez ubi supra, contendens in voluntate creatra non dari usum ab electione diliguntur, probatur primo ex D. Thoma 1. 2. q. 16. art. 1. ubi docet usum esse actum voluntatis moventis & applicantis potentias anime ad suos actus. Et art. 4. in corpore, at quod usus sequitur ab electione diliguntur. Unde ad confirmationem, distinguo Majorum. Est imperium, quod munus dirigens, nemo Major. Quod ex parte intellectus voluntatis, & voluntatis voluntatis, debet admitti in Deo, & secundum Minorum: sequitur ad imperium, dirigens, concedo Minorum. Ut exequens, nego Minorum, & Consequentiam.

Dices, inter imperium ut dirigens & exequens, non

40. est virtualis aquilata distinctio, sed vel inadequata virtualis, vel falso quadrumnia: & hec distinctio sufficit ut ad ejus applicationem requiratur usus ab electione diliguntur, in Deo. Unde ad confirmationem, distinguo Majorum. Est imperium, quod munus dirigens, nemo Major. Quod ex parte intellectus voluntatis, & voluntatis voluntatis, debet admitti in Deo, & secundum Minorum: sequitur ad imperium, dirigens, concedo Minorum. Ut exequens, nego Minorum, & Consequentiam.

Dices, inter imperium ut dirigens & exequens, non

41. est virtualis aquilata distinctio, sed vel inadequata virtualis, vel falso quadrumnia: Ergo neque inter duas itas rationes mediare actus voluntatis, virtualiter adequate distinctus ad imperium, sub utrue ratione, quod ex parte intellectus voluntatis, & voluntatis voluntatis, debet admitti in Deo, & secundum Minorum: sequitur ad imperium, dirigens, concedo Minorum. Ut exequens, nego Minorum, & Consequentiam.

Denique siudetur conclusio: In Deo est prudentia respec-

42. tiva actuum liberorum, sicut & alias virtutes intellectuales

& morales, quae in suo conceptu nullam includunt imperfectionem: Sed actus proprius prudentiae, ut differt ab ebulia, synesi, & genome, est imperium monasticum respectu propriorum actionum: ut docet S. Thomas, 2. 2. q. 47. art. 8. ubi ait principalem actum prudentiae est praecepere.

Et questione 51. art. 2. & 4. ebulia & synesi a prudentia simpliciter sumpta distinguuntur, per hoc quod ebulia sit bene consiliativa, synesi bene iudicativa, prudentia au-

ten bene precepiva. Quam doctrinam sumpta ab Aristotele 6. Ethic c. 9. ubi ebuliam docet esse rectitudinem confliti ad finem bonum simpliciter, per vias bona, & tempore convenienti, deinde haec verba subiungit: *Propter quod circa easdem quidem prudentia est & synesi; non est autem idem synesi & prudentia: prudentia enim quidem praecepiva est, synesi autem iudicativa solum.* Ergo in Deo recognoscendum est imperium monasticum respectu propriorum actionum, ad regulandum ultum & executionem.

§. II.

Solvuntur argumenta in contrarium.

Contra primam conclusionem plura obicit Vaquez, 35 ad demonstrandum non dari in voluntate creatra usum ab electione distinctum. Sed quia haec pertinent ad Tractatum de actibus humanis, ubi varie a nostris Thomistis diluvuntur & solvantur, ideo illis omisssis, alia argumenta hic subiiciemus, ad probandum quod sit in Deo deus utrusque usus ab electione diliguntur, in Deo tamen admittendus non sit.

Objicies ergo primo: Si daretur in Deo usus ab electione virtualiter diliguntur, debet ab aeterno in Deo existere: Sed hoc non potest dici. Ergo nec illud. Major patet, nullus enim actus voluntatis divinae appetitus in tempore incipit, aliquo Deum ministrare, ut confat ex dictis Tractatus precedentibus disp. 3. art. 4. Minor vero probatur. Usus est applicatio potentie ad executionem & productionem creaturarum. At hoc non est ab aeterno, sed in tempore, sicut & ipsa rerum productio: Ergo &c.

37. Respondet distinguendo Majorum, debet ab aeterno existere, quod denominationem volentis, concedo Majorum. Quod denominatione applicantis potentiam exercitamus ad opus, nego Majorum. Non enim est necesse quod actus voluntatis aut intellectus divini, quod omnino denominatione aut formalitate, ab aeterno in Deo existant: nam imperium in quo constitit actualis executione, est sub denominatione diligenter, aeterno sit, sub denominatione tamen exequentis, in tempore existit. Si multiter etiam quamvis usus, quod denominationem volentis medie prout exequibilia, sit ab aeterno; quod denominationem tamen applicantis potentiam exercitamus ad opus, existit in tempore.

38. Objicies secundo: Ratio cur in nobis requiritur usus ab electione distinctus est. Sed potentia exequentis ab intellectu & voluntate & voluntate & voluntate distinguuntur, ut tenet frequentius Thomistarum sententia, & nos documentum in Tractatu de scientia Dei disp. 3. art. 4. Ergo usus ab electione distinctus, in Deo necessarius non est.

Confirmatur, & magis explicatur haec ratio. Actus quo 39 Deus in tempore exequitur, est imperium ipsum in sententia quam ibidem, ut veriorum & probabiliorum, amplius sumus: Sed usus ad imperium sequitur: Ergo nequit ad executionem applicari, nec consequenter in Dei voluntate constitui.

Ad objectionem respondeo quod licet in Deo non distinguatur adequate potentia exequentis ab intellectu, distinguuntur tamen inadiquata, vel falso quadrumnia: & hec distinctio sufficit ut ad ejus applicationem requiratur usus ab electione diliguntur. Unde ad confirmationem, distinguo Majorum. Est imperium, quod munus dirigens, nemo Major. Quod ex parte intellectus voluntatis, debet admitti in Deo, & secundum Minorum: sequitur ad imperium, dirigens, concedo Minorum. Ut exequens, nego Minorum, & Consequentiam.

Dices, inter imperium ut dirigens & exequens, non 41 est virtualis aquilata distinctio, sed vel inadequata virtualis, vel falso quadrumnia: Ergo neque inter duas itas rationes mediare actus voluntatis, virtualiter adequate distinctus ad imperium, sub utrue ratione, quod ex parte intellectus voluntatis, & voluntatis voluntatis, debet admitti in Deo, & secundum Minorum: sequitur ad imperium, dirigens, concedo Minorum.

39. Denique siudetur conclusio: In Deo est prudentia respec-

42. tiva actuum liberorum, sicut & alias virtutes intellectuales

& morales, quae in suo conceptu nullam includunt imperfectionem: Sed actus proprius prudentiae, ut differt ab ebulia, synesi, & genome, est imperium monasticum respectu propriorum actionum: ut docet S. Thomas, 2. 2. q. 47. art. 8. ubi ait principalem actum prudentiae est praecepere.

Et questione 51. art. 2. & 4. ebulia & synesi a prudentia simpliciter sumpta distinguuntur, per hoc quod ebulia sit bene consiliativa, synesi bene iudicativa, prudentia au-

43. gumenta quis militant contra secundam conclusionem, A 3 & que

- 64 Ad secundam confirmationem negatur Minor: Nam licet definitio connotat voluntatem, formaliter tamen est ordinatio mentis, per quam concipi agens ipsa rationem operis faciens, ut explicat D. Thom. hic art. 2. ad 3. Unde si predestination significat aliquando propositum exequendi talem ordinacionem, est minus proprium.
- 65 Obiectus secundo contra eandem conclusionem. In illo confitit essentialiter predestination, quo posito, & scilicet quocumque alio Petrus v. g. consequitur gloriam, & sine quo, quocumque alio posito, eam non consequitur; gloria enim est effectus principius predestinationis: Sed talis est actus voluntatis divine; sicut enim impossibile est aliquem consequi gloriam sine voluntate Dei efficaci, ita repugnat quod Deus velit eam efficiere aliqui conferre, & quod illam non consequatur: Ergo in actu voluntatis predestinatione confitit essentialiter.
- 66 Confirmatus primo: Predestination, & providentia generalis, qua Deus providet etiam reprobis auxilia sufficientia ad salutem, solum distinguuntur in hoc quod predestinatione includit voluntatem efficacem dandi gloriam, providentia vero generalis includit tantum ineffacientem; Ergo cum idem sit constitutivum & distinctivum rei, predestinatione in actu voluntatis confitit.
- 67 Confirmatus secundo: Predestinatione & reprobatio ad eandem potentiam pertinent: Sed reprobatio est actus voluntatis, utpote detestatio, & odium Dei iuxta illud ad Roman. 9. Jacob dilexi, Esau aufer odi habui: Ergo & probat.
- Ad objectionem, concessa Majori, nego Minorem. Si enim per impossibile Deus haberet solum actus voluntatis conseruandi Petrum gloriam; nec ex tali actu voluntatis subsequetur actus imperii illum efficaciter ad gloriam ordinans, de isto Petrus eam non consequetur. Unde ad probationem in contrarium, dico ideo non stare Deum efficaciter velle aliqui gloriam, nisi eam tu tempore efficaciter consequatur, quia ex vi illius voluntatis efficacis, tamquam ex prima radice sequitur actus imperii, qui est effectus ordinatio mediorum in finem vite eternae. Unde hoc argumentum solum probat predestinationem initiative & radicaliter confitit in actu voluntatis, & illum in eius essentia importari, sicut prepositio, & de nominato, ut antea declaravimus.
- 68 Ex quo etiam patet responsio ad primam confirmationem. Responditur enim verum esse predestinationem distinguere a communi providentia, per hoc quod includit connotatum effectum divina voluntatis conferendi medium effectu ad confessionem finis; ex hoc tamen non inferitur quod essentialiter confitit in actu voluntatis, sed tantum quod confitit in actu intellectus, connotante effectu voluntem, & eam in virtute continentem.
- 69 Ad secundum, concessa Majori, nego Minorem: Nam sicut approbat, cum sit quedam examinatio simul cum iudicio rationis, ad intellectum pertinet, ita & reprobatio. Unde D. Thomas hic art. 3. docet quod illa est pars predestinationis, sicut de predestinatione: providentia autem, ut ostendimus, Tractatu precedentem, ad intellectum pertinet. Nec obstat quod Apostolus reprobationem, odium, & predestinationem, dilectionem appellat, his enim nominibus appellatur, ad significandum quod utramque actum voluntatis supponit, ut supra vidimus ex D. Thoma. Sic idem S. Doctor 1. 2. q. 13. art. 1. ad 1. docet electionem collationem appellari, non quia essentialiter collatio sit, sed quia collationem factam per intellectum supponit. Et quod art. 1. ad 1. art. 1. ad 1. Augustinus afferre quod uis est referre, non quia usus essentialiter sit ordinatio, sed quia tendit in objectum per rationem ordinatum.
- 70 Obiectus tertio contra secundam conclusionem: De conceptu predestinationis non solum est ordinatio, sed etiam efficacia & motio quod exercitum. At efficacia & motio ad voluntatem spectat, sicut ordinatio ad intellectum: Ergo de effectu predestinationis in resto, non solum est actus intellectus, originaliter, & antecedenter.
- 71 Respondeo ex supra dictis: Motione voluntivam esse a voluntate, motionem autem ordinativam ab intellectu, in virtute precedens actus voluntatis, ut docet D. Thomas locis supra citatis. De effectu autem predestinationis non est modo appetitiva, sed ordinatio motiva, & ideo est ab intellectu adequate ut eliciente; a voluntate autem solum remote, originaliter, & antecedenter.
- 72 Dices: Effe voluntivum ita est proprium voluntatis, ut nullo modo intellectus communicari possit: Ergo etiam esse motivum quod exercitum.
- Sed nego Consequentiam, & paritatem. Ratio discrimines, quia ratio voluntivitatis substantia actus voluntatis efficacia autem motiva, non est substantia, sed modus eius. Unde sicut libertas, tametsi voluntati tributatur ut primo principio, atque tamen intellectus ex subordinatione ad voluntatem communicatur, quia illa est quidam modus illius; ita ob eandem rationem intellectui efficacia motiva communicari potest, licet ratio voluntivitatis communicari nequeat.
- 73 Obiectus quartus contra ultimam conclusionem. D. Tho-

- mas 2. 2. q. 49. art. 6. ad 3. ait; In res ordinatio ad finem que includitur in ratione providentie, impetratur redditus consilii, & iudicij, & praecepti. Ergo juxta D. Thomam, providentia, & consequenter predestinatione, non confitit adequate in imperio, sed etiam in consilio & iudicio regulante electionem.
- Respondeo restitutum consilii & iudicij importari in ordinatione in qua providentia confitit, non constitutive & formaliter, sed virtualiter & presuppositive; cum quia sine fine restituimus imperii subsistere nequit: sum etiam quia in actibus anima ordinantis, procedens claudit virtualiter in sequenti. Unde ut docet D. Thomas q. 5. de veritate art. 1. ad finem corporis, in praecepto quadammodum includitur voluntas quae est fine, & cognitus finis, quia scilicet uterque actus ad illam sufficitur.
- Obiectus ultimo contra eandem conclusionem. Predestinatione est causa suorum effectuum: Sed imperium subsequens electionem, non est causa effectuum predestinationis; nam ex vi decreti seu electionis efficacis Dei, illi constitutum futuri: Ergo in imperio electionem subsequente predestinatione non confitit.
- Confirmatus primo: Si per impossibile posita electione efficaci non sequeretur imperium, homines essent predestinati, quia ex vi electionis infallibiliter gloriam consequerentur: Ergo antecedenter ad illud salvator predestinationis effectus, ac proinde in illo predestinatione non confitit.
- Confirmatus secundo: Illud imperium, cum supponatur, decretum effectus divina voluntatis, eique imitatur, non est scientia simplicis intelligentiae, sed visionis eorum quae ad finem predestinationis conducunt: At scientia visionis suum objectum non causat, sed causatum supponit: Ergo imperium subsequens electionem, non causat predestinationis effectus, ac proinde in illo predestinatione non confitit.
- Secunda, & vera sententia, quae in Schola Thomistica communis est, afferit providentiam Dei esse unicum attributionem, virtualiter indistinctum, & dividit in providentiam naturalem, supernaturalem generalem, predestinationem, reprobationem, & providentiam ordinis hypotheticae, tamquam in diversa partes objectivas, & per ordinem ad diversa concreta materialia: Ita Cajetanus, Bannier, Nazarius, & ali, quos referunt & sequuntur Salmanticenses, Tract. 5. disp. 3. dub. 3. cum quibus.
- Dico primo: Providentia Dei esse unicam, simplicissimam, & virtualiter indistinctam, subindeque predestinationem non esse partem subiectivam illius, nec ad illam comparari ut interior essentialiter ad superiorum univocatum vel analogum.
- 83 Probat conclusio ratione fundamentali. Unitas autem diversitas providentia determinatur ex fine ultimo intento ab ipso provisore, & non ex finibus particularibus rerum provisarum: Sed tantum est unus unus intentus a Deo in providentia omnium rerum: Ergo tantum est una providentia. Major pater, tum ex D. Thom. 2. 2. q. 50. distinguente providentiam regalem, militarem, & oceanicam, ex diversis finibus provisoriis, & non ex finibus in terminali & particularibus rerum provisoriis. Tunc etiam, quia providentia regalis & monarchica apud homines, est unica in specie atonae, quia respectu omnis sub ratione unius finis universalium, qui est bonum totius regni. Adde quod: si unitas aut diversitas providentia, ex finibus particularibus rerum provisoriis desumetur, tot efficiunt providentiae specifices distinctiones, quae sunt fines particulares rerum, distincte determinatae specie pro animalibus, alia pro cibis, alia pro hominibus, quod nullus unquam dixit. Minor autem probatur: Finis Dei ultimus in productione, conservazione, vel mutatione omnium rerum, est communio sue beatitudinis, & manifestatio sua glorie: iuxta illud Pauli 1. ad Cor. 3. Omnia vestra sunt, vos autem Christi. Christus namen Dei. Quo loco intendit Apostolus, quod omnia creata & creanda in mundo, sunt propter eos, electi propter Christum, & ultimate omnia propter gloriam Dei: Sed ista finis, ut pater, est unicus: Ergo est unicus finis in providentia omnium rerum a Deo ultimo intentus.
- 84 Confutatio primo: Est effectus per omnipotentiam producti, sicut secundum, omnipotens tamen est unus, obsecus virtualiter discrimine, prout ad omnes extenditur: qui omnes convenient in ratione communius crebilius; quia est objectum quasi formale omnipotentiae Dei. Similiter quamvis plurimi subserviant a Deo, scientia Dei est una, ex eo quod omnia sub eadem ratione scibilius adveniunt, scilicet scientia divina, quae est Deo ratio objectiva sciendi creaturarum. Item quamvis factibilis per divinam artem sicut plura, qui tamen omnia sub ratione scibilius convenient, ratione artis non multiplicatur virtualiter in Deo. Denique lex aeterna una est, virtualiter distinctionem excludens, ut docet D. Thom. 1. 2. q. 95. art. 1. quia licet plura sint quae jubet & prohibet, omnia tamen ordinantur ad bonum commune, ad quod lex dirigit per medium regulam. Ergo pariter, quamvis plura provideantur a Deo, quia tamen omnia adveniunt in ordine ad finem communem (offensionem scilicet beatitudinis Dei, & divinae glorie manifestationem) providentia Dei una erit, absque virtualiter discrimine.
- Quod potest magis declarari, & confirmari. Sicut lex aeterna dirigit per medium regulantis, ita providentia per modum ordinantis: At licet regulata per legem aeternam diversa sint, & fines particulares inter se differant, quia tamen omnia adveniunt in ordine ad bonum universale, cadunt sub eadem legi virtualiter indistincti: Ergo quamvis ordinata ad finem providentia, inter se distinguantur, & particulares fines diversos inspicere, quia tamen omnia adveniunt in ordine ad finem universalissimum provisoris, & providentia ad finem adveniunt.
- 85 Ad secundum distinguo Majorem: Quia sunt diversi ordinis ex parte eius quod in resto & formaliter dicuntur, distingui-

gantur, falem virtutis alter, concedo Majorem. Quia sunt diversi ordinis ex parte ejus quod de connotati & materialiter important, nego Majorem. Unde ad Minorem respondere providentiam divinam non esse diversi ordinis a prædestinatione, ex parte formaliter importati, sed tam ex parte materialis connotati: quam etiam ratione, Deus ut auctor supernaturalis, non distinguuntur virtutis alter a seipso ut auctora naturali, quia haec distinctio folum petitur ex parte diverorum effectuum quos producit, & non ex parte ipsius omnipotentie.

95 Obiectio secunda. Pars subjectiva dicitur illa que addit aliquid supra rationem communem & superiorem: Sed prædestinatione addit aliquid supra providentiam generalem, scilicet efficaciam mediorum, & conformatio finis ut infra dicimus: Ergo est pars subjectiva, & non tantum obiectiva divina providentia.

96 Respondet distingue Majorem. Quia addit aliquid se tenens ex parte rationis formalis, concedo Majorem. Se tenens solum ex parte objecti seu connotati materialis, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem, & nego Consequentialiam. Itaque non omnis additio ad aliquid facit partem subjectivam, sed additio ad rationem formalē, & per se. Nam intellectus practicus addit aliquod supra intentionem, scilicet ordinem in operationem, & tamen non est pars subjectiva illius, quia ratio practici se tenet tantum ex parte objecti materialis intellectus, non autem ex parte obiecti formalis. Item scientia visionis vel approbationis in Deo, addit aliquod supra scientiam ut sic, scilicet præfessionem definitione a D. Thomas tradidit hic art. i. ubi ait: *Prædestinatione est ratio transfiguratio creatura rationalis in vitam eternam*. Prima particula ponitur loco generis, & denotat prædestinationem, sicut & providentiam, effectum divini intellectus, ut supra ex eodem S. Doctori monstravimus. Alio vero designant triplicem differentiam, quae (ut infra ostendimus) inter prædestinationem, & generaliter, non sicut aliquid se tenens ex parte rationis formalis divinae providentiae, qua est resipicere finem ultimum simpliciter ipsius prævisoris, prædestinatione non est pars subjectiva, sed tantum obiectiva divina providentia.

97 Obiectio tertio contra secundum conclusionem: Partes obiectivas aliquas virtutis vel habitus, sunt eidem rationis & conditionis: Sed prædestinatione non est ejusdem conditionis ac aliis partes divine providentiae: Ergo non est pars obiectiva illius, Major constat: nam omnes conclusiones Theologicae v.g. quia sunt partes obiectiva habitus Theologici, procedunt ex principiis fidei, & ministris divinae revelationis virtutis. Minor vero probatur: Prædestinatione importat infallibiliter finis confectionem, quam non dicunt aliæ partes divinae providentiae: ut confit in reprobatione, que est quidam providentia qui veritas circa ea res quia nunquam consequentur summam finem; Ergo prædestinatione non est ejusdem conditionis & rationis, & aliæ partes divine providentiae.

98 Respondet partes integrales vel obiectivas aliquas virtutis vel habitus, debere esse ejusdem conditionis effientis, non tamen semper requiri ut sint ejusdem conditionis accidentalis: hoc autem quod est consequit infallibilitatem rei provisori, non est conditio effientialis, sed tantum accidentalis divinae providentiae ut sic, que solum respicit effientis finem ultimum ipsius prævisoris: scilicet gloriam Dei, & divinorum attributorum manifestationem, & hinc semper consequitur, ac proinde in illo omnes ejus partes semper convenienti.

ARTICULUS. V. Corollarium magistrorum

Corollarium magistrorum dignissimum

99 Ex dictis in hac disputatione colliguntur primo prædestinatione recte definiri ab Augustino libro de dono perseverantie cap. 14. *Prædestinatione est præfessionis, & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicunque liberorur.* In qua definitione, nomine præfessionis non debet intelligi scientia media, ut contendant ejus defensores: Tam quid D. Augustinus illam exclusit a reprehensione, non solum quantum ad absurdum, sed etiam quantum ad substantiam, & docuit quod Deus prædestinatione sua ex proficie que fuerat ipse salvator, & quod si futura nostra bona opera proficeret, utique præfessus: ut Tractatus de scientia Dei fuse expeditus disp. 4. art. 1. Tunc etiam quia scientia media, cum sit pura speculativa non potest dare infallibilitatem & efficacem necessitatibus prædestinationis, ut infra ostendimus disp. 4. art. 1. Nominis ergo præfessionis intelligitur scientia Dei practica, seu approbationis, divinitatis, ad prædestinationis negotium pertinentis. Nam sicut in nobis antequam aliquem finem consequamur, debet primo procedere cognitio finis. Secundo ejus intentio. Tertius actus consilii de mediis eligendi. Quartu judicium, seu sententia qua judicatur quae media sint utilia, quia iniutilia. Quinto proponuntur media voluntati ut eligat. Sexto voluntas eligit que sibi magis placent. Septimo juxta D. Thomam supra relatum, intellectus imperat executionem mediorum. Octavo voluntas applicat potentias executivas, qui actus vocatur usus activus. Deinde sequitur executio, seu usus passivus. Idem proportionaliter, & seclusus imperfectione,

Premittuntur que apud omnes sunt certa, & referuntur sensus.

In hac questione duo certa & indubitate fide tenenda sunt, & aliud in controversiam revocatur. In primis de fide certum est, & in multis Concilii contra Pelagianos definitum, electionem hominum ad primam gratiam & vocacionem, esse omnino gratuitam, & a meritorum præfessione independenter, ut egregie demonstrat D. Augustinus cap. 15. de prædest. *Sed etiam, exempli Christi, qui cum sit nostra prædestinationis exemplar, prædestinationis est ad gratiam unius, ab quo utilis precedebat meritis, & ex sola gratuita Dei electione & dilectione: Est (inquit) præclarissimum lumen prædestinationis & gratia ipso Salvator, ipse mediator Dei & humin bono Christus Jesus, qui ut hec esset, quibus raudem suis, vel operum, vel sibi praecedentibus meritis, natura humana que in illo est, comparavit: Respondens quo: illi homo ut a Verbo Patri cetero in uitium personae assumptus, Filius Dei unigenitus esset, unde haec meruit? Quod ejus bonum qualcumque præcessit, quid egit ante, quid creditis, quid potius, ut haec ineffabilem excellentiam perveneret? Et tandem circa finem capituli, sic concludit: Sic ergo prædestinationis est illi unus, ne caput nostrum esset, ita & multi prædestinari sumus, ut membra ejus essentis. Humanus hic meritis contingens que pervenerit per Adam, & regnat que regnat Dei gratia per Jesum Christum Dominum nostrum. Quisquis in capite nostro praecedentia merita singularis illius generationis invenerit, ipse in nobis membris ejus, praecedentia merita multiplicata regenerationis inquirat. Neque enim retrahitur est Christo illa generatio, sed tributa. Sic nos ut ex aqua & spiritu renascemur, non retrahitur est pro aliquo merito, sed gratia trinitatum. Non putare debemus priores nos dedisse aliquid, ut retrahiretur nobis regenratio salutis. Illo factis in hominibus principium fidei, & participationem in Jesus qui fecit hominem & perfecitorem Iesum.*

D I S P U T A T I O II.

De causa prædestinationis.

Ubi fons Nili erupat, que prima tanti fluminis origo? tot curiosi scrutatores, frustrato semper labore inquisuerunt, ut inter diversa & impossibilia, olim proverbiale scrutatur, fontes Nili invenire. Unde egeant circa finem capituli, sic concludit: *Sic enim prædestinationis est illi unus, ne caput nostrum esset, ita & nullus praedestinari sumus, ut membra ejus essentis.*

In his convenienti omnes Catholici, sicut & gravis difficultas est, & multorum inglorum tortura, an ipsa ele-

ctio prædestinationis ad gloriam, seu intentio & volun-

tio efficax quam Deus habet dandi gloriam electis, &

per quam illos discernit a reprobis, que a quibusdam

Decretum intendit appellatur, supponit merita prævia, & ab illis pendeat tamquam a causa motiva, cuius intuitu Deus inciteret & moveat illiados eligendos pre-

alii? An vero illa sit pure gratuita, & ex sola Dei liberalitate & bonitate procedens, nec supponat merita & bona opera prævia ut motivum eligendi, sed potius illa reficiat ut effectus a se derivatos & procedentes?

Uno verbo punctum difficultatis est, an Deus incipiat di-

scernere prædestinationem non prædestinato, per electionem

ad gloriam, & deinde subsequatur electio ad gloriam, &

ad media quibus infallibilitatem gloriam consequetur? Vel

an prius eligat unum pro alio, ad gloriam, & ad media,

seu merita, & postea ad gloriam.

In ea difficultate tres resperio sententias. Prima docet

electionem efficacem prædestinationem ad gloriam, merita

prævia supponere, & ab illis, ut a causa motiva depe-

nde: unde pro priori ad præfinitionem meritorum, solum re-

cognoscit in Deo voluntate ineffaciens dandi gloriam,

prædestinationis & reprobis communem. Ita sententia Molia-

ni, Vasquez, Lefebvre, Becanus, & alii Recentiores.

Secunda sententia, que est Catharini, distinguunt inter

eximis sanctos, & alios non ita exerceat sanctificari, affi-

ctus illos ante meritorum præfinitionem efficaciter eligi

ad gloriam, sicutum vero efficacem electionem merita pra-

via supponere.

Tertia absolute docet prædestinationem non fieri ex pra-

visis meritis, nec illa ut motivum, sed ut effectus a se cau-

fis, resipicere. Ita præter Thomistam docent celebriores

ex Societate Doctores, Toletus, Suarez, Grando, Henr-

iquez, Salmeronius, Ruizius, Maldonatus, Petavius, Thy-

phanus, & Bellarmensis lib. 2. de gratia & libero arbitrio cap.

xi. ubi assertur haec sententiam esse traditionem universae Ecclesie: *Quoniam enim (inquit) ante exortam has res pelagiannam, veteres Patres quoniam istam non adeo accurse tractaverint, sed tamquam occasione oblatas breviter sententiam suam aperuerint, ut S. Augustinus doceat libro de bono perso-*

ver cap. 20. qui ramen cap. 10. Cyprianum, Ambrosium, &

Nazianzenum pro hac sententia citat. Ceterum post illam ha-

rejicit